CASA ZEMSTVEI - NUCLEUL SCENEI CULTURALE INDEPENDENTE DIN ȚARĂ. STUDIU DE CAZ

Marina SCALEȚCHI,

studentă, anul II, Facultatea de Istorie și Filosofie

CZU: 008(478)(091) skaletsskaya@gmail.com

Scena culturală independentă reprezintă un sector distinct al culturii, în care artiști, activiști și organizații neguvernamentale își desfășoară activitatea autonom, fără imixtiunea statului sau a sectorului comercial în politicile lor culturale. Casa Zemstvei din Chișinău, Republica Moldova, se afirmă ca un nucleu al acestei scene culturale independente, găzduind numeroase organizații și inițiative de acest fel.

Metodologia cercetării. În cadrul cercetării realizate, metoda utilizată a fost analiza de conținut aplicată informației existente privind platformele culturale independente în rețeaua online precum și paginile Coaliției Sectorului Cultural Independent, platzforma.md, zpațiu. md, oberliht.org, zilelespațiuluipublic.md, Ritmuri de Rezistență, Queer Cafe, Moldox. Principala sursă pentru analiza de date cantitativ-calitativă a fost calendarul Zpațiu care înscrie evenimente petrecute în cadrul Casei Zemstvei din mai 2013, până în prezent.

Metoda interviului individual aprofundat a permis discuții cu reprezentanții scenei culturale independente: activiști culturali, reprezentanți ai Coaliției Sectorului Cultural Independent, fondatorul producerii samizdatelor Kolhoz și Drujba în cadrul 3rdSpaceStudio, reprezentanți Queer Cafe, membri ai Studioului de Sunet, reprezentanți ai organizației ArtLabyrinth, membri ai organizației Oberliht.

Rezultate obținute. Casa Zemstvei a devenit un simbol al scenei culturale independente. În urma cercetării realizate în baza calendarului Zpațiu și datelor colectate în urma discuțiilor cu beneficiarii spațiului Casa Zemstvei, la fel analiza articolelor și documentelor existente am depistat date cantitative și calitative a activității organizațiilor și inițiativelor culturale în incinta Casei Zestvei care și-a deschis ușile în calitate de centru cultural în anul 2012, (de opt ani, Muzeul Zemstvei a ajuns să funcționeze ca o platformă culturală independentă, bazată pe incluziune, deschidere, accesibilitate și auto-organizare), cu ocazia organizării la Chișinău a festivalului TANDEM, care a reunit 47 organizații culturale independente din Moldova, Ucraina și Uniunea Europeană. În 2020, când inițiativele au primit aviz de evacuare, în acest centru cultural își desfășurau activitatea peste 20 organizații și inițiative printre care se numără Art-Labyrinth (muzică, artă), Oberliht (artă și spațiu public), Rhythms of Resistance Chișinău (activism civic), Centrul de Urbanism (arhitectură și urbanism), Teatrul Spălătorie (teatru politic), Azart Centru de Proiecte Culturale (arte performative), Moldox (film), Art Platforma (fotografie) și altele, unele din ele activând sub umbrela proiectului Zpațiu. Acestea organizau anual aproximativ 150 de evenimente cu participarea a peste 8000 de oameni, oferind un program divers, de la festivaluri de film, expoziții de artă, lecturi, concerte ale muzicienilor locali și străini și performance-uri, până la dezbateri, ateliere și școli

de vară. De asemenea, în aproximativ 10 colective de artiști, ecologiști și sportivi își desfășurau regulat activitatea în aceste spații.

Asociația Oberliht a continuat activitatea în muzeul Zemstvei, revenind la folosirea spațiilor în iulie 2020. Pe 27 martie 2021, organizația Coaliția Sectorului Cultural Independent a obținut statutul de personalitate juridică, având în calitate de fondatori 10 organizații neguvernamentale neafiliate politic și inițiative necomerciale din Republica Moldova. Aceasta a fost creată ca o platformă națională de advocacy și activism cultural, care, în calitate de organizație-umbrelă, reunește organizații neguvernamentale și inițiative necomerciale din sectorul culturii ce își desfășoară activitatea într-un mod autonom, fără imixtiunea statului sau sectorului comercial în politica lor curatorială și editorială. Scopul: contribuirea la menținerea unui dialog cu autoritățile publice, consolidarea, susținerea și dezvoltarea sectorului cultural independent, inițierea unor activități de cercetare, desfășurarea unor campanii de informare și educare, formarea unor rețele de susținere mutuală și dezvoltarea unor relații de colaborare pe plan național și internațional.

Punctele forte din strategia coaliției: colaborarea cu alte scene culturale independente din lume și dezvoltarea direcțiilor strategice; întâlniri în cadrul Parteneriatul public-civic care vine cu un nou design instituțional în care forul democratic al cetățenilor este cuplat cu stabilitatea instituțională a administrației publice. Aceste parteneriate au o putere de transformare, deoarece apar ca încercări de a modifica un oarecare bun, într-un bun comun, prin democratizarea modelelor de guvernare. Programul Spațiilor Culturale Alternative a dezvoltat un discurs artistic și teoretic alternativ față de cel dominant, rămânând imun în fața (auto) cenzurii și autonom față de sectorul comercial al industriilor creative, reunind spații de proiect care să găzduiască activități organizate de inițiative independente în cadrul instituțiilor publice de cultură

În *concluzie* afirmăm că Casa Zemstvei a devenit casa scenei culturale independente prin:

- Deschidere și incluziune: spațiu inclusiv și accesibil pentru artiști, activiști și membri ai comunității.
- Flexibilitate și adaptabilitate: adaptarea la nevoile și dorințele schimbătoare ale comunității culturale, mediu flexibil și receptiv pentru o varietate de activități și evenimente.
- Capacitate de găzduire a diferitor tipuri de proiecte culturale, de la expoziții de artă și concerte la dezbateri, ateliere și mese rotunde a rezultat consolidarea poziției sale ca nucleu.
- Sprijinirea inițiativelor independente: activitate fără imixtiunea statului sau sectorului comercial.
- Colaborări și alianțe: colaborări cu scenele culturale independente ale altor țări (totaldobze, Free Riga), discuții, vizite de studiu, rezidențe artistice, studierea modelelor existente de legi, networking și solidificarea comunității prin oferirea sprijinului structural și financiar.
- Organizație umbrelă pentru toți reprezentații scenei: menținerea unui dialog cu autoritățile publice, consolidarea, susținerea și dezvoltarea sectorului cultural

independent, inițierea activităților de cercetare, desfășurarea campaniilor de informare și educare, formarea unor rețele de susținere mutuală și dezvoltarea unor relații de colaborare pe plan național și internațional.

Referințe:

1. Zpațiu [citat pe 13 martie 2024]. În: https://zpatiu.wordpress.com/agenda/
2. Art-Labyrinth, pe cale de dispariție. Muzeul Zemstvei, de la care asociația închiria spațiul, nu semnează un contract nou, Agora, Chișinău, 29 ianuarie 2020. [citat pe 9 martie 2024]. În: https://agora.md/stiri/66310/art-labyrinth--pe-cale-de-disparitie--muzeul-zemstvei--de-la-care-asociatia-inchiria-spatiul--nu-semneaza-un-contract-nou
3. Zilele Spațiului Public. [citat pe 6 martie 2024]. În: https://zilelespatiuluipublic.wordpress.com/
4. Zpațiu, Pădurea Fermecată. [citat pe 5 martie 2024]. În: https://zpatiu.wordpress.com/2023/12/22/padurea-fermecata-interviu/#more-6532
5. Zpațiu, Lumânări. [citat pe 5 martie 2024]. În: https://zpatiu.wordpress.com/2023/02/13/lumanari/
6. Împreună putem contribui la reducerea deșeurilor, Eco Presa. Chișinău, 12 mai 2023. [citat pe 5 martie 2024]. În: https://ecopresa.md/impreuna-putem-contribui-la-reducerea-deseurilor-la-atelierul-repair-cafe-iti-repari-gratuit-castile-tastatura-sau-mixerul-defect/
7. Zilele Spațiului Public, 3rdSpace Studio. [citat pe 5 martie 2024]. În: https://zilelespatiuluipublic.wordpress.com/sca-2022/casa-zemstvei/3d-space/

Recomandat

***Tatiana MĂRGĂRINT**, dr., lector univ.*